nationale wetenschaps agenda

WAT ZIJN GENDERSTEREOTYPEN?

JONGENS OP VOETBAL *en meisjes op ballet*

‘Je hebt toch geen hoge cijfers nodig, als je later voor de kinderen gaat zorgen’, zei een leraar tegen Joyce Endendijk toen ze een toets slecht gemaakt had. De leraar ging ervan uit dat Joyce huismoeder zou worden, omdat ze een meisje is. Deze verwachting is een goed voorbeeld van ‘genderstereotypering’. Joyce bewijst dat dit soort verwachtingen helemaal niet waar hoeven te zijn. Ze werd namelijk wetenschapper! Ze doet onderzoek naar genderstereotypen aan de Universiteit Utrecht. We vroegen haar wat dat zijn en of het erg is dat ze bestaan.

1 WAT ZIJN GENDERSTEREOTYPEN?

“Genderstereotypen zijn verwachtingen die we hebben van het gedrag, de kenmerken en de rollen van jongens en meisjes. Je verwacht bijvoorbeeld dat een astronaut een man is. Of dat een apothekersassistent een vrouw is. En dat meisjes van roze houden en met poppen spelen. Van jongens verwachten veel mensen dat ze van blauw houden en met auto’s spelen.”

2 WAAR KOMEN DIE VERWACHTINGEN VANDAAN?

“Deze verwachtingen zijn gebaseerd op verschillen die we zien tussen jongens en meisjes. We zien bijvoorbeeld dat meisjes vaker roze kleding dragen. De vraag is alleen: dragen ze roze kleding, omdat ze dat zelf mooi vinden? Of dragen ze roze kleding omdat hun ouders dat voor ze kopen, in winkels die vol hangen met roze meisjeskleren? Als dat laatste waar is, heeft het met verwachtingen – en dus een stereotype – te maken: kledingverkopers verwachten dat meisjes roze kleding willen dragen. Deels ligt ook een uitleg in de natuurlijke verschillen tussen jongens en meisjes. Dat jongens agressiever zijn dan meisjes bijvoorbeeld, is gedeeltelijk bewezen door de wetenschap. In genderstereotyperingen worden die verschillen uitvergroot. Daardoor zou je kunnen denken dat jongens altijd slaan en meisjes altijd lief zijn. Terwijl jongens ook lief kunnen zijn en meisjes ook kunnen slaan.”

3 IS HET ERG DAT GENDERSTEREOTYPEN BESTAAN?

“Het kan erg zijn. Stel dat je een jongen bent en graag op turnen wilt. Dan kan het zijn dat je bang bent wat andere kinderen of je ouders daarvan vinden. Veel mensen verwachten namelijk, dat meisjes op turnen zitten. Dat kan ervoor zorgen dat je een sport kiest die je helemaal niet leuk vindt!”

4 WORDEN GENDERSTEREOTYPEN MINDER?

“Ja, maar dit kost tijd. Vaak helpt het als er iemand is tegen wie mensen opkijken, die laat zien dat verwachtingen die bij genderstereotypen horen, niet waar hoeven te zijn. Denk bijvoorbeeld aan Epke Zonderland: een mannelijke turner die olympisch goud won. Hij liet zien dat turnen ook voor jongens is. En andersom liet het Nederlandse vrouwenvoetbalteam tijdens het EK zien dat vrouwen goed kunnen voetballen. Ze werden Europees kampioen!”

5 HEB JE TIPS VOOR KINDEREN?

“Probeer je bewust te zijn dat er genderstereotypen bestaan. En dat die genderstereotypen niet altijd waar zijn. Een meisje dat op voetbal wil is niet raar, maar is iets anders dan het beeld dat mensen van meisjes hebben. Niet raar dus, als je als meisje van blauw of auto’s houdt!

Een tweede tip: kom voor andere kinderen op als zij een keuze maken die mensen niet verwachten. Wordt een jongen uit je klas uitgelachen omdat hij op turnen zit? Dan zou je het voorbeeld van Epke Zonderland erbij kunnen halen. Zeg bijvoorbeeld: ‘Epke Zonderland is ook een man. Je moet hartstikke sterk zijn om zo goed te kunnen turnen.’ En dan nog een leuke vraag die je jezelf kan stellen of met klasgenoten kan bespreken: hoe zou jouw leven eruitzien als je geen meisje, maar een jongen was geweest? Of andersom? Had je dan op een andere sport gezeten? Had je met ander speelgoed gespeeld? Of had je andere kleren gedragen?”

